

Είναι πολλά τα μάτια της φαντασίας

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ**
Ν. ΠΕΡΑΝΤΩΝΑΚΗ

ΛΕΝΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ, η μνήμη κι η φαντασία είναι οι τρεις βασικοί πυλώνες του διηγήματος. Το παρόν, το παρελθόν και το άχρονο. Οι εμπειρίες της ζωής, όσο μικρές και φαινομενικά ασήμαντες κι αν είναι, τα γεγονότα που έρχονται από προηγούμενα χρόνια και δεκαετίες να τροφοδοτήσουν τη σκέψη κι η μαγική φαντασία που αναμειγνύει το κοκτέιλ με χρώματα, παραποιήσεις και μεγεθύνσεις.

Ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης είναι καλός μπάρμαν. Παίρνει τα υλικά που του δίνουν οι παραπάνω φιάλες και τα βάζει σε πολύχρωμα σείκερ λογοτεχνικής ώσμωσης. Η διογκούσα φαντασία μετασχηματίζει λ.χ. τις μικρές αθερίνες σε τεράστια κήτη, αντιστρέφοντας την αναλογία με τον άνθρωπο, η μνήμη χτίζει, συνειρμικά, τεχνητά παρελθόντα κι ο συνδυασμός τους κάνει τις τύψεις να ίπτανται μέσα από τις αναμνήσεις και τις μεταμορφώνει σε τερατώδεις εικόνες.

Όλα τα παραπάνω βέβαια τα κάνουν καλά και άλλοι. Ο Θεσσαλονικιός όμως πεζογράφος ξεπερνά το ορατό και το αναμενόμενο με μεγάλες δόσεις αλκοολούχου μελανιού, που μετατρέπει το μικρό σε απίθανο και το ρεαλιστικό σε ουτοπικό. Το μαγικό είναι ότι το μικρό παραμένει μικρό και το ρεαλιστικό παραμένει ρεαλιστικό, μολονότι απογειώνεται από το έδαφος. Και συνάμα, μια ελάχιστη χαραμάδα, που διεισδύει στο κείμενο, είναι αρκετή να ρίξει φως στο σκοτεινό αρνητικό του κόσμου και να του δώσει μια ευχάριστη, μεθυσμένη απόχρωση.

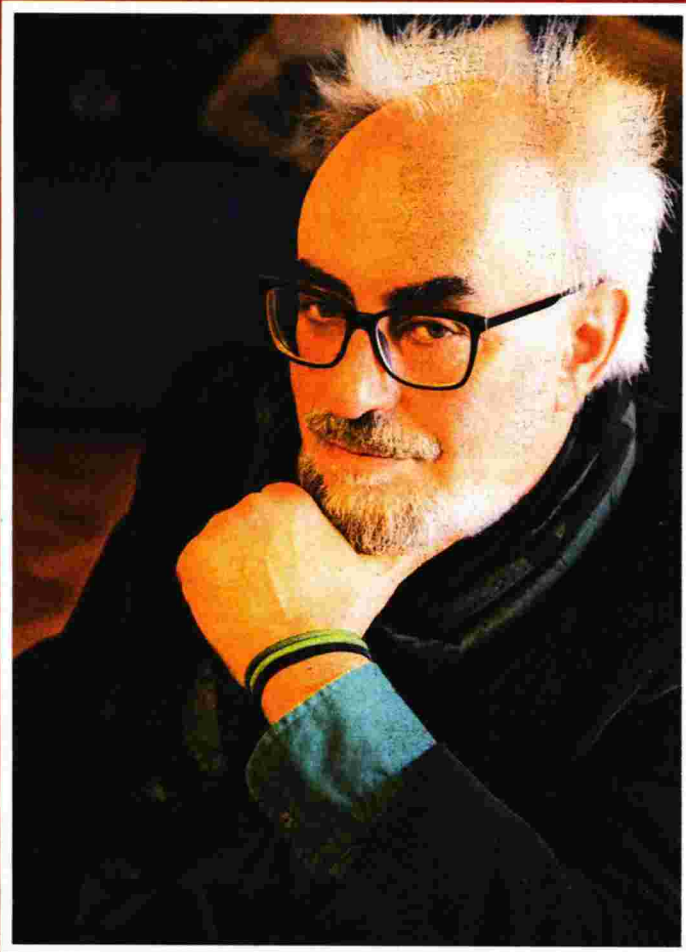
Ξεχωρίζω δυο τρία διηγήματα που αντανακλούν την ποιότητα της γραφής του. «Το χρυσοσκάνδαλο "Saint Etienne"» στηρίζεται σε ζωντανές εικόνες, οι οποίες εκπέμπουν έντονα μηνύματα και συγκίνηση. Αναφέρεται σε έναν παθιασμένο κυνηγό ο οποίος σταματάει κάθε ανάμιξη με το κυνήγι, όταν βλέπει τα υπολείμματα ενός θηλικού αγριογούρουνου, έγκυου με πέντε γουρουνάκια, λαφυραγωγημένα και πεταμένα εδώ κι εκεί από ασυνειδητους λαθροκυνηγούς. Στρουρα έπαιξε ρόλο το γεγονός ότι και η γυναίκα του πρωταγωνιστή είναι σε ενδιαφέρουσα. Κι από την άλλη, η «Νυχτερινή ασφαλτόστρωση» συμπυκνώνει σε ένα παλίμψηστο τη διαδικασία ασφαλτόστρωσης του δρόμου μέσα στη νύχτα, τα καζάνια της Κόλασης που βράζουν και αναδίδουν καπνούς και τον νεκρό πλέον γείτονα που δούλευε, καταδικασμένος στη ζέστη, σε φούρνο. Επαιξαν ρόλο το οινόπνευμα που κατανάλωσε ο αφηγητής ή περισσότερο η καλπάζουσα φαντασία του συγγραφέα που συνδυάζει βάσεις βότκας, μεταφυσικά

οράματα και ρεαλιστικά ντοκουμέντα;

Συνδυασμός λοιπόν του μικρού με το κολοσσιαίο, του ασήμαντου με το μεγάλο, του ρεαλιστικού με το φανταστικό. Συγκεκριμένες λεπτομέρειες, με μάρκες και τοπωνύμια, με ακριβείς όρους και λεπτομερείς περιγραφές αναμειγνύονται με άλογα στοιχεία κι έτσι επιχειρούνται ευφάνταστες συνάψεις με το αλλόκοσμο και το υπερφυσικό. Το διήγημα «Νέες φωτογραφίες του Καρτιέ-Μπρεσόν» εξηγεί αυτοαναφορικά τη σκαμπαρδώνεια γραφή: επειδή η ομορφιά δεν είναι σκέτος αισθητισμός αλλά νοηματοδότηση μέσα από την αλληλουχία γεγονότων, το κείμενο αποτελεί μια συναρμογή εικόνων και φαντασιώσεων, όπως η φωτογραφία δεν είναι απλώς απείκασμα, αλλά μάλλον μια επινόηση που ξεκινά στο μυαλό και κατόπιν παίρνει σάρκα και οστά στη λήψη και στην εκτύπωση.

Η τέχνη της λογοτεχνίας ωστόσο δεν είναι απλώς θεματικές διασταυρώσεις, αφού στο κέντρο των διηγημάτων του Γ. Σκαμπαρδώνης είναι ο άνθρωπος, τα συναισθήματά του και οι σχέσεις του με τους συνανθρώπους του και τη φύση. Γι' αυτό ίσως αυτό που μένει από την ανάγνωση είναι η

μετάγχιση μιας προσωπικής ηθικής, η οποία διέπει τη σκέψη του διηγηματογράφου, μιας ηθικής που ποτίζεται από την καθημερινότητα και επιστρέφει τη χάρη σ' αυτήν.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ

Ντεπό

Διηγήματα

Πατάκης

σελ. 213

